

DOGMATSKA PODLOGA SVEĆENIČKOM CELIBATU U NOVOM ZAVJETU.

Malo*) ima crkvenih uredaba, koje bi doživjele veće oporbe, više prigovora, jačih napadaja nego li celibat. Njegova povijest je povijest neprestane borbe, gdje je najjače zaoštrena borba među duhom i materijom: povijest, gdje izilazi na poprište istočni grijeh sa svojim posljedicama i s deruptivnom snagom zameće borbu sa zakonom milosti: povijest puna tamnih i svijetlih strana; povijest žalosna i sramotna, ali i divna i slavna u isti čas. Žalosna radi potajnog i drskog rovarjenja i borbe; slavna radi neslomivog, junačkog i pobjedonosnog otpora sv. Crkve. I baš iz ove borbe ubrala je Crkva jedan od najvećih i najljepših svojih trijumfa: pokazala je, da se ona ne temelji na nekim mrtvim vanjskim sponama, nego na plodonosnom principu vrhunarnog života, koji gospoduje i nad samom smrću.

Ovdje nam je nakana da obrazložimo ovu specifičnu uredbu Crkve Kristove. Srećom ne trebamo se mnogo truditi pri tom poslu. Nije potrebno, da tražimo nužne razloge po tamnim zakucima visoke spekulacije, jer već cijela povijest celibata njegova je najjača obrana i najdublje obrazloženje. Ona nas uči o nazoru, volji i zakonodavstvu Crkve gledom na celibat; a naziranje Crkve u ovoj stvari nama je vrhovnom normom kao i njeni zakoni temeljnim pravilom. No ovakovo obrazloženje više je vanjsko i auktoritativno. Nama je pak stalo do dubljeg pogleda u samu nutarnju osnovu stvari. Potrebno je stoga da podvrgnemo analizi ovo pitanje i nademo temeljni princip, na kojem se osniva ova uredba.

Ne će biti jamačno, ni jednoga pisca, koji, bilo braneći bilo pobijajući celibat, ne bi upro prstom u činjenicu, da se klica celibata nalazila već kod indijskog, egipatskog, židovskog i grčkog svećenstva. Nosioci svećeničke vlasti bili su u nekim određenim okolnostima obvezani na uzdržljivost, i ako je ta bila časovita i kratkotrajna. No iz ovog se nipošto ne da izvesti, da je kršćanstvo od ovih naroda uzelo ideju celibata. Takav zaključak značio bi tešku povredu logičkih zakona u primjeni henološkog principa**)

Kršćanstvo naime kao naučni sistem vrhovnog učitelja istine, Boga-Čovjeka, posjeduju u svom krilu svu ljepotu, svu uzvišenost koli naravnog, toli svrhunarnog bogatstva. Nije mu stoga potrebno, da prebire tuđe ormare i vadi iz njih eklektizmom po koju svijetlu zraku . . . Nasuprot, sve ono dobro i lijepo u drugim vjercama uzeto je iz kršćanstva, koje je

označenog u Zakoniku letonskom, nadbiskup ili njegov delegat biti će obaviješteni, pa će on ili njegov delegat moći da bude prisutan kod sudskih sjednica i rasprava. (čl. 18); letonska će se vlada sporazumjeti sa sv. Stolicom glede osnivanja letonskog kolegija u Rimu ili da uzdržava one, koje će nadbiskup poslati u Rim na više nauke (čl. 11); crkveni službenici, koje sud osudi na zatvor, izvršiti će tu kaznu u samostanu (čl. 19). — G. Galić nema ovakovih stvari, kakove su evo navedene u čl. 9, 16, 10, 11, 14, 15, 18, 19.

*) Piscu nije na kraju pameti, da ovim člankom napadne zaslužni kler grko-katolički. Poznata nam je čestitost današnjeg hrvatskog unijatskoga klera, koji jamačno nije kriv, što se praksa crkvenog celibata u istočnoj Crkvi već prije poldrug tisućljeća toliko rasklimala. Naš je unijatski kler živio u neprestanom siromaštvu, u mnogom radu i progonstvu pod izvršnim celibatarnim vodstvom, koje se i sada revno brine za dragovoljnu godišnju duhovnu obnovu njegovu. I zato je taj kler dobar kraj mnogih rana, što ih i on trpi od djelomične nestašice potpunog celibata. "Da vrline ovoga klera nipošto ne potječu od bračnoga života nekih unijatskih svećenika, to nam ad evidentiam pokazuje pogled na oženjeni kler toliko drugih sjedinjenih i nesjedinjenih istočnih eparhija.

**) Henološki ili jedinstveni princip hoće sve da svede na jedno.

Bog od naravi već usadio u dušu čovjeka, da tu nađe odjeka, kad do nje dopre riječ Njegova evanđelja. Anima enim naturaliter christiana: Duša je naime od naravi kršćanska, veli već stari apologeta Tertulijan.

Kršćanstvo je istom donijelo celibat u svoj njegovoj čistoći i potpunom opsegu. To je činjenica, što se ne da zaniijekati. Kako pak svaka pojava mora da ima dovoljni razlog svog opstanka, to ga mora da ima i celibat. I on ima svoj temelj, na kojem se osniva, svoju klicu, iz koje probija: a ta klica mora da bude u samom sustavu kršćanstva.

Otkako se pokrenuo onaj divlji pokret anticelibataša u redovima klera, pisalo se o ovoj stvari na sve strane, pa i kod nas u svim važnijim crkvenim listovima, gdje se pitanje celibata potanko pretresalo. Nama ovdje nije svrha da iznova obradimo tu gradu: to bi bilo i suvišno i dugočasno. Mi želimo unijeti u cijelu stvar neko novo svjetlo. Pitanje se ovo naime dosad raspravljalo više s njegove idealne strane i na temelju predanih i primjerenih razloga. Mi bismo pak malo dublje zagrabili u samu njegovu jezgru s dogmatske strane, i to tim više, što držimo, da je to najuspješniji način zaštićivanja katoličkog stanovišta protiv napadajima i zloporabama žutog pokreta. Stvar je doduše poteška, jer je već od naravi svoje zapletena, a k tome dolazi i ta okolnost, što se ona s ove strane u nas uopće još nije pretresala*). Barem ja se nijesam nigdje mogao namjeriti na takovo što, i ako sam o tom već mnogu stranicu prevrnuo.

Povijest nam svjedoči, da je uredba celibata proistekla iz ruku samih apostola, da se je usporedno i zajedno razvijala s kršćanstvom. Ta historički posve zajamčena činjenica ovlašćuje nas na izvod da je celibat zasnovan u samoj biti kršćanstva, i da iz nje slijedi kao jedan plodan praktični korolar (posljedica). Jer prema temeljnom načelu svake indukcije općenitost pojave traži općenitost uzroka, a ta može biti jedino u biti same stvari. Isplatilo bi se stoga potražiti onu kariku u naučnom sustavu kršćanstva, na koju se naslanja ova uredba. To ćemo ovdje i pokušati.

1. UTJELOVLJENJE I SVEĆENIČKI CELIBAT.

U središtu kršćanstva kao njegova najdublja podloga leži osobno ujedinjenje Boga s ljudskom naravi. Bog-Čovjek je početak, svršetak — jezgra i sinteza cijelog Novog Zavjeta. Na jednom mjestu veli zgodno sv. Augustin, tumačeći početak Ivanovog evanđelja, da stvorenje svemira nije ništa drugo nego objavljenje Božje Riječi prema vani: »projectio Verbi ad extra**), na što smjera i samo Sv. Pismo, kad nam govori o Bogu, što po Riječi stvara nebo i zemlju. Isto bismo mogli reći i o ekonomiji ili osnovi spasa. I ona nije ništa drugo nego »projectio Verbi ad extra«, samo što je ova projekcija mnogo realnija i uzvišenija. Riječ se ovdje ne projicira u prenesenom smislu kao svemožna snaga i duboka mudrost Božja, nego se ona

*) To će reći: tako potanko, temeljito i jasno. Meschler i Gspann već su natuknuli isti dogmatski razlog pa i Crkva, kako ćemo vidjeti.

**) Čini se, da pisac ovdje više po smislu nego doslovno navodi Augustina (Tractatus in Ioannem, cp. I. n. 9. Migne P. L. 35, 138): »Vis videre quale consilium Dei est Dominum Jesus Christus, id est, Verbum Dei? Attende fabricam istam mundi, vide quae sint facta per Verbum, et tunc cognosces, quale sit Verbum«.

realno pojavljuje u ovom sjetilnom svijetu: »Što vidjesmo i opipasmo, to vam najavljujemo«, veli apostol Ivan vjernicima (1 Iv. 1, 1).

Paša naime ljudska narav imala se otkupiti i uspostaviti na prvašnju visinu. U tu svrhu trebalo je, da Sin Božji uzme na se naše tijelo i našu krv, da tako s jedne strane bude naša zadovoljština i podignuće potpuno, a s druge opet, da ono proizide iz same naše naravi, iz našega roda, da bude u našem plemenu, a ne da mu pridode otkle izvana. Stoga se tražilo utjelovljenje Sina Božjeg, tražila se Njegova inkarnacija (upućenje). Riječ je imala da postane čovjekom i da se rodi od žene; Sin Božji je imao da onom vječnom rođenju pridoda i jedno drugo vremensko, zemaljsko.

Kako je pak Njegovo vječno rođenje bilo čisto i djevičansko, bez ikakve promjene, korupcije: rođenje najidealnije i najspiritualnije, uzvišenije od samog začetka misli u našem razumu — to je i ovo rođenje po Mariji imalo biti čisto i djevičansko, potpuna imitacija onog prvog, u koliko već stvor može nasljedovati Stvoritelja. Otale je i Marija morala biti djevica: *virgo in conceptu, virgo in partu et virgo in sempiternum* (Djevica u začetku, u porodu i na vijeke). Lijepo o tom govori crkveni otac Maksim Turinski: »Zato bo je drugo rođenje po neoskrvnjenoj Mariji, jer je prvo po božanstvu bilo neokaljano. Čije je dakle prvo rođenje slavno, Njegovo drugo rođenje nije imalo postati sramotnim; to će reći: Kao što ga božanstvo rodilo na djevičanski način (*virgo illum divinitus ediderat*), tako ga je imala i Marija kao Djevica roditi«.

Evo nam temelja, gdje da zakučimo prvu osnovnu kariku u pitanju svećeničkog celibata. *Kristova naime inkarnacija nije u svakom smislu potpuno izrađena u utrobi prečiste Djevice. Ona se imala dalje nastaviti kroz sva stoljeća preko svete Crkve, koja nije ništa drugo nego evolucija Marije, druga Marija.*

Krist je naime zato došao, da bude našom žrtvom pred licem vječnoga Oca. Marija je njemu dala tijelo, koje je za nas na križu bilo žrtvovano. No ovom žrtvom nije bilo potpuno ostvareno naše spasenje. Istina, njegova je objektivna vrijednost bila stečena; ali subjektivna primjena nije mogla biti jednim činom izvršena, nego je tražila niz čina, niz žrtava, koje će se protezati od Kalvarije sve do zadnjeg dana. I ta žrtva jest sveta misa. Na oltaru stupa utjelovljenje Boga-Čovjeka u jednu novu fazu i uzima jedan novi oblik. Supstancija kruha i vina prelazi u supstanciju tijela i krvi utjelovljenog Boga. *U ovoj funkciji pretvorbe leži kardinalna točka sličnosti među Marijom i Crkvom, koja isto tako kao i nazaretska Djevica začinje u svom krilu i rađa Isusa.* A ujedno tu leži i sličnost među Marijom i svećenikom, jer Crkva svoje dostojanstvo materinsko prenosi i konkretizira u svećeniku. Svećenik je bo onaj, preko koga pretvara ona kruh i vino u tijelo i krv Isusovu. — Razlika je samo u tom, što je Marija po Duhu Svetom dala Kristu naprosto čovječju narav i eksistenciju, dok ju svećenik samo modificira, dajući joj sakramentalni oblik. No

i ovdje može se ipak, mislim, ne samo tropično, nego i formalno govoriti o rođenju Kristovu, budući svećenik u istinu daje novi realni način postojanja Kristu, kojega On nije prije imao, naima sakramentalni*).

Treće dakle rođenje Kristovo događa se na oltaru: *In sacrificio missae tertiam generationem subit Verbum.* (U misnoj žrtvi Riječ doživljuje treće rođenje). Rekosmo, da je Njegovo rođenje po Mariji imalo biti djevičansko kao imitacija onog vječnog Njegova rođenja od Oca. *To isto moramo reći i ovdje.* Stoga kako je Marija začela bez muža kao Djevica i rodila kao Djevica, te je Krist isključivo »semen mulieris«, sin žene, tako i sveta Crkva mora da bude po uzoru Marijinu vječnom djevicom, i da u svom djevičanskom krilu djevičanski rađa svog djevičanskog zaručnika. A jer Crkva prenosi na svećenika dostojanstvo svog materinstva nad sakramentalnim Isusom, to po samoj stvari mora da i njeno djevičanstvo odsijeva na svećeniku i na njem dođe do konkretnog izražaja. Zato kako su usta sv. Crkve urešena rumenilom djevičanstva, moraju to da budu i svećenikova, preko kojih Crkva, odnosno sam Krist kao vrhovni Svećenik Novoga Zavjeta izgovara one riječi pretvorbe — te kako analogija s Marijom iziskuje, da Crkva sama bude djevica, iziskuje jednako, da svećenik bude djevac*). *Djevičanstvo Marije i djevičanstvo svećenika imaju ontološki međusobni vez.* To nije moje iznašanje, nego nauka drevne starine, što ju već poznaje sv. Ćiril Jeruzalemski g. 348. U svojoj naima dvanaestoj katehezi u poglavlju 25. veli on proti bezbošcima, što se držuše napasti djevičanstvo Marijino: »Dollikovalo je da Prečisti i Učitelj čistoće nikne iz čistog krila. Jer kad onaj, koji dobro vrši svećeničku službu, uzdržaje se od žene: kako bi se Isus mogao roditi od muža i žene?«

Celibat je dakle zasnovan na samoj čistoj biti kršćanstva. Stoga bi klerogamija iz naravi stvari bila, ako ne teška zloporaba, a ono svakako jedna velika neskladnost, koja se kosi s dahom Crkve, i koju ona nikako ne može (pozitivno) usvojiti.***) Na ovaj izvod ovla-

*) U ovom pogledu dobro vidi rimska kongregacija de Propaganda Fide o obvezatnoj navadi celibata u Praćrkvi: »Eadem quippe sacri ministerii dignitas, cui officia prope divina tribuuntur, id exigere videbatur, ut qui immolare ac etiam producere deberent immaculatam victimam, quae ipsa est sanctitas ac puritas, aut virginitatis candore aut perpetua continentia niterent.« (Collectanea, I, n. 1158. pag. 628 b).

**) Može se dodati još i ova sličnost: I bez obzira na dotični vjerski članak o vjekovitom djevičanstvu Marijinu nesnosna je za kršćanina kleveta krivovjerala, da je Majka Božja uz Isusa tobože još i druge djece, i to naravnim načinom, začela i rodila. Na slični način kršćani donekle zaziru od pomisli, da svećenik, koji ima biti duhovni otac djece Božje, bude uz to još i dalje otac tjelesni i zemaljski.

***) Crkva u ovom pogledu uvažuje ne samo moralnu, nego i fizičnu dispoziciju svećenikovu, kako nam to jasno pokazuje peta rubrika devetog poglavlja misnih rubrika »De defectibus dispositionis corporis«. Pomanjkanje celibata kod svećenika, koji je organ u mističnom tijelu Kristovu, može se

šćuje nas i sama nepristrana povijest. Jer prema njenom pripovijeda-
nju celibat je bio opća uredba u Crkvi kroz prva stoljeća; i tekar zlo-
porabom stalo se u tom popuštati, osobito na istoku, koncem trećeg i
početkom četvrtog stoljeća; i zloporaba je na istoku uzakonila taj
nesretni običaj na drugoj trulanskoj sinodi kanonom šestim, kojega
Rimska Stolica nije nikad priznala.

To popuštanje nije moglo ostati bez najtežih posljedica po istoč-
nu Crkvu. I doista, tko bi mogao reći, da tu nije ležao najdublji korijen
raskola? Povjesničari doduše navode druge razloge; ali to ništa ne
smeta, jer oni samo ispituju naravne činjenice i naravne razloge —
dok se dogmatičari u prvom redu osvrću na nadnaravnu stranu,
koja je u svim stvarima najmjerodavnija. Krist je bio onaj, koji je
činio i podržavao vez jedinstva među obje sestre svojim nadnaravnim
djelovanjem, svojom milošću. Kad je pak istočni kler zabacio celibat
(gledom na više klerike ispod vladike), zamjerio se Kristu. Jasno je
da iz njegovih ruku nijesu više tekle onolike struje Božje milosti, te
su onda naravni motivi nadvladali svrhunaravne, i naravna mržnja
potisnula nadnaravnu ljubav u Kristu. — Pa i činilo se ovo kome
pukom kombinacijom, to ipak ta stvar unosi dosta svijetla u stvar
raskola, barem za one, koji vjeruju i računaju s nadnaravnim činje-
nicama kao s realnim, i to mnogo realnijim faktima, nego li su ovi
eksperimentalni.

zato isporučiti s organskom greškom, koja se dakako protivi
naravi i potpunom zdravlju organizma, ali ne toliko, da bi trebalo radi te
sporadično raširene organske greške odmah kročiti do amputacije dotičnih
organa ili uda. S druge strane opet lako uvidamo: Ako bi takova organska
greška sve više učestala u većini organa i uda, sav bi organizam
otuda silno štetovao, a moglo bi mu napokon i odzvonići, ako ne dođe za
vremena do liječenja toga zla. Bog će dakako očuvati Crkvu svoju; ali uz
sudjelovanje ljudsko. To je razlog, zašto Sveta Stolica toliko drži do pot-
punog celibata u svoj latinskoj Crkvi. Benedikt XIV. n. pr., u ostalom veo-
ma sklon istočnim obredima, ipak je posebnom konstitucijom za Italo-Grke
strogo naredio: »Maxime autem neque permittendum neque ullo modo tole-
randum, ut Latini ex Latinis progeniti ac Latino ritu educati, qui continen-
tiam profiteri nolunt, iuxta ritum graecum sub spe retinendi uxores
ad sacros ordines . . . promoveantur . . .« (*«Etsi pastoralis»* (1742.) v. Col-
lectanea Prop. F. I. n. 338, 21). Pod 26. brojem iste konstitucije papa veli o
tim italo-grčkim klericima: »Etsi expetendum quam maxime esset, ut Graeci
qui sunt in sacris ordinibus constituti, castitatem non secus ac Latini ser-
varent; nihilominus ut eorum clerici subdiaconi, diaconi et presbyteri uxores
in eorum ministerio retineant, dummodo ante sacros ordines virgines,
non viduas neque corruptas duxerint, *Romana non prohibet Ecclesia*«. No
valja dalje uvažiti i 28. broj: »Presbyter graecus coniugatus, antequam ad
s. sacrificium seu s. missam celebrandam accedat, *vel per hebdomadam vel
per triduum ab uxore curet abstinere*«. To se u ostalom slaže donekle sa 13.
kanonom trulanskog sabora i stavlja te svećenike pred alternativu savršenog
celibata ili rjedeg služenja sv. mise.

2. MISTIČNO RODENJE KRISTOVO U VJERNICIMA I CELIBAT.

Vratimo se svom glavnom razlaganju. Usporedo s ovom funkcijom svećenika, kojom on rađa Isusa na oltaru, ide ruku o ruku i druga, kojom on rađa Isusa u srcima vjernika. »Dječice moja, koju opet radam, dok se u vama ne izобрази Krist« (Gal. 4, 19). *Svećenička služba prema tome jest u svojoj temeljnoj liniji preporođanje vjernika na vrhunaravni život.* Otale i ono ime »otac«, što se svećeniku pridijeva, najvećma karakteriše njegovu svećeničku osobu. Stoga ne bi bilo dolično, kad bi svećenik bio otac i u vrhunaravnom i u naravnom redu. I to tim više, što baš naravno rođenje nekako u naravi same stvari kod palog čovjeka stupa u opoziciju prema vrhunaravnom. To veli i sam Bog u Genezi (6, 3) riječima: »Ne će duh moj ostati u čovjeku do vijeka, jer je tijelo«. Stoga i mesijanska cijela ekonomija ide za tim, da uništi tu tjelesnost čovjeka i podigne u vrhunaravne sfere. Vlastiti dakle princip te osnove spasa traži, da ona posjeduje sredstva, što se dižu nad svagdanji život. Ponajglavnije pak njeno sredstvo jesu službenici oltara, koji nose i predstavljaju tu ekonomiju spasa.

Djevičanstvo je dakle kršćanstva podloga, na kojoj se temelji i djevičanstvo klera, kao što iz njega također nužno izilazi. Celibat dakle nije arbitrarna ustanova Crkve, niti ona može u tom cijeli kler dispensirati niti celibat jednostavno ukinuti. Lijepo o tom veli Meschler*): »I ako Namjesnik Božji u Rimu ima vlast u nekim okolnostima pojedincima podijeliti u ovoj stvari dispencu**), to on ipak ne može po sudu katoličkih bogoslova i prema tolikim odredbama samih papa i raznih sabora ukinuti celibat za cijelu Crkvu***). Crkva ne može sama sebi protusloviti. Ona kao Zaručnica Kristova mora dokazati, da posjeduje višu, nebesku silu, da bar u efiti svojih članova može doseći idealnu visinu evandeoskih savjeta. U mnogo je slučajeva nijekanje celibata također nijekanje članaka vjere, n. pr. nepogrješivosti crkvenog učiteljstva i svetosti Crkve. Pa to se očituje i u praksi. Jer tko se radi jednog disciplinarnog propisa dijeli od Crkve, taj pokazuje jednako kao i raskolnička Crkva, da on nije u Crkvi radi dogme . . .«

*) Stimmen aus Maria-Laach, 83 sv. (1912), 278.

**) »Ako to naime traži općenita korist Crkve ili jedne zemlje ili pokrajine. Ibid. V. također: Zaccharia, Nova obrana celibata, 421 ss.; S. Th. in Sent. I. 4. dist. 38. q. I. a. 11. cfr. S. Th. 2, 2 q. 88. a. 11.

***) Napredni biskup Bonomelli slično se izrazio u zadnjem (16.) poglavlju svoga spisa o Crkvi: »Celibat ne bijaše hirima papinim nametnut zakon, već je bio naravni, spontani razvitak kršćanskog mišljenja, i zahtijevalo ga je najuzvišenije i najotmenije shvaćanje, također samoga puka, o dostojanstvu svećeničkom. . . Oženjen svećenik bijaše u opreci s duhom vjernika. . . Celibat je dika i jakost Crkve; diranje u nj, premda nije Božji, nego crkveni zakon, donekle je atentat na samu ekzistenciju Crkve.«

Na koncu konca volja je Kristova tu po srijedi. Govoreći: »Ima uškopijenika, koji su sami sebe uškopili radi kraljevstva nebeskoga« (Mat. 19, 12) u prvom je redu i upravno mislio na svoje svećenstvo. I tu je svoju volju dostatno označio u načelu, kad je ustanovio, da na mjesto tjelesnog klera židovskog stupa novi kler, koji ne će svog svećeništva dobivati tjelesnim porijetlom od roditelja, nego na djevičanski način iz ruku djevičanske Crkve: sakramentom sv. reda*).

U ovom celibatu lijepo je simbolisan i odnošaj Crkve prema državi i istaknuta njezina prednost. Jer neoženjen kler prost je od državnog protektorata, i ako svećenici ostaju i nadalje u svojstvu državnih građana. Celibat je naime uvjet njihova imuniteta. Na sakramentu sv. reda može se u neku ruku reći, da je sazidana Crkva. Jer kad ne bi bilo ovog sakramenta, ne bi moglo biti ni euharistične žrtve niti drugih sakramenata, a bez toga je Crkva nemoguća. Stoga da se označi i u samom temelju učvrsti neovisnost i superiornost Crkve, trebalo je da ovaj sakramentat ne dolazi ni u kakav doticaj, bilo izravno ili neizravno, sa zemaljskom vlašću, ili konkretno: trebalo je da nosioci karaktera ovog sakramenta — svećenici ne budu vezani kao i ostali ljudi društvenim vezom sa državom, a to je isto, kao da se i ne žene; jer ženidba nosi po naravi svojoj uz sakramentalni i građanski biljeg. Dok nasuprot državna vlast imala je da bude podređena Crkvi**). Temelj bo države jest ženidba, a ova je među kršćanima pravi sakramentat — dakle spada i pod crkvenu nadležnost, i to većma nego pod državnu.

* * *

Nadnaravni dakle karakter Crkve kao i njena socijalna bit traže celibat**). Istina, traži on skoro nadčovječjih žrtava; ali tu je milost, koja ima čovjeka da jači. Ne mogu naime svi da shvate ove riječi, nego oni samo, kojima je dano (Mt. 19, 12). Teškoća dakle celibata ne dokazuje ništa proti njegovoj ustanovi, nego samo jasno zasljeduje onu dogmatsku istinu, da je Crkva osnovana na nadnaravnim temeljima; te kako nije moguće biti običnim njenim članom bez pomoći nadnaravne milosti, još je manje moguće, biti bez te milosti njezinim svećenikom. Svećenici dakle i kandidati svećeničkog staleža kud i kamo, više nego drugi vjernici imaju moliti Gospodina, da im dadne tu milost i da ih očuva u svojoj vjernosti. P. Č.

*) Ovo novozavjetno nasljedstvo »duhovno« ili »po redu Melkizedekovu« ističu također na istoku Origen, Euzebije Cezarejski, dapače još malo prije trulanskog sabora sv. Maksim Konfesor (umro 662).

***) U koliko to naime ište viši cilj Crkve, dakle ne u svemu.

***) Tko želi, da se još više uputi u mjerodavno mišljenje Apostolske Stolice o celibatu, neka pročita, što n. pr. Pastor na temelju autentičnih instrukcija rimskih veli o borbi Pija IV. protiv careva Ferdinanda I. i Maksimilijana II. u ovom pogledu (Geschichte der Päpste VII. 381 — 385), ili što Dr. König izvješćuje o Piju VII., u spisu: Plus VII., Die Säkularisation u. das Reichskonkordat, 297 ss.